

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาอุตสาหกรรมมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงของประเทศ เนื่องจากการพัฒนาอุตสาหกรรมจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมของชาติ เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตผลจากภาคเกษตรและนำทรัพยากรของชาติมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ลดปัญหาการว่างงานช่วยกระจายความเจริญและรายได้ไปสู่ภูมิภาค รวมทั้งช่วยนำเงินรายได้เข้าประเทศซึ่งเป็นบทบาทที่สำคัญมากสำหรับในยุคปัจจุบันที่ประเทศกำลังประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจ และจำเป็นต้องนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหา

วิวัฒนาการอุตสาหกรรมไทย ประเทศไทยมีการประกอบอาชีพอุตสาหกรรมมานานแล้ว จากศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงพบว่า ในปี พ.ศ. 1873 ที่เมืองสุโขทัยมีการทำอุตสาหกรรมในครัวเรือนเป็นอาชีพรองจากอาชีพเกษตรคือ ทำอุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผา ต่อมา มีการทำอุตสาหกรรมเครื่องเงิน เครื่องถมในสมัยกรุงศรีอยุธยา สำหรับการใช้เครื่องจักรกลครั้งแรกเกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 4 ซึ่งมีการตั้งโรงสีข้าวเครื่องจักรไอน้ำ และโรงงานน้ำตาลเครื่องจักรไอน้ำ ส่วนในปี พ.ศ. 2456 ซึ่งตรงกับสมัยรัชกาลที่ 6 มีชาวต่างประเทศเข้ามาร่วมลงทุนเป็นครั้งแรก คือ โรงงานปูนซีเมนต์ไทย (กฤษ ภูริสินสิทธิ, 2525 : 2) อย่างไรก็ตาม ยุคเริ่มต้นของการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างจริงจังของประเทศไทยเกิดขึ้นประมาณต้นทศวรรษ 2500 หลังจากรัฐประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรม พ.ศ. 2497 ซึ่งตามมาด้วยการก่อตั้งบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย โดยประกาศใช้พระราชบัญญัติบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2502 และจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมในปี พ.ศ. 2503

ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509) และฉบับที่ 2 (2510-2514) รัฐมีนโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้า ลดการขาดดุลการค้า สนับสนุนภาคเอกชนให้ริเริ่มและขยายกิจการอุตสาหกรรมเอง โดยรัฐเป็นผู้จัดสิ่งอำนวยความสะดวก ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เพื่อดึงดูดการลงทุนของภาคเอกชน อุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงนี้เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบทางการเกษตรและก่อกมลพิษต่ำ ในปี พ.ศ.2512 รัฐได้ตราพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 เพื่อควบคุมดูแลการประกอบกิจการโรงงาน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519) รัฐมีนโยบายส่งเสริม

การส่งออก เน้นการใช้ประโยชน์จากโครงการสาธิตปลูกและสาธิตปลูก การก่อสร้างอุตสาหกรรมได้เปลี่ยนเป็นอุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมแปรรูปโลหะและเครื่องจักรกล เป็นระยะเริ่มต้นในการนำทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้ประโยชน์ เริ่มเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมแต่ยังไม่รุนแรงในปี พ.ศ.2515 มีการจัดตั้งการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ปี พ.ศ. 2518 จัดตั้งกองสิ่งแวดล้อมโรงงานและตราพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2518

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524) และฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) รัฐให้ความสำคัญแก่อุตสาหกรรมที่สนับสนุนอุตสาหกรรมอื่นๆ ส่งเสริมการกระจายอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาคและเร่งรัดการลงทุนและพัฒนาอุตสาหกรรมหนัก เช่น อุตสาหกรรมปิโตรเคมี มีการค้นพบแหล่งก๊าซธรรมชาติ ปัญหามลพิษเริ่มรุนแรง และประชาชนเริ่มตื่นตัวถึงอันตรายของมลพิษอุตสาหกรรมที่มีต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

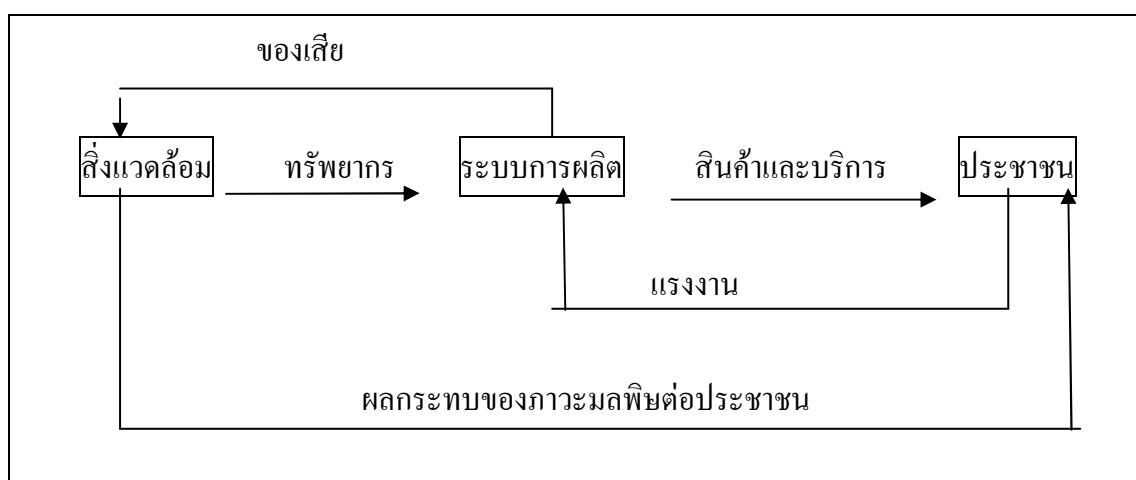
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) และฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) รัฐสนับสนุนการลงทุนและการผลิตเพื่อการส่งออกอย่างต่อเนื่อง เป็นผลให้ภาคอุตสาหกรรมขยายตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และสินค้าอุตสาหกรรมเริ่มมีบทบาทล้าหน้าสินค้าภาคเกษตรกรรมอย่างชัดเจน

นอกจากนี้ มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตจากการผลิตสินค้าขั้นสุดท้าย ซึ่งเป็นสินค้าอุปโภคบริโภคมาเป็นการผลิตสินค้าขั้นกลาง คือ ส่วนประกอบ ชิ้นส่วน อะไหล่และสินค้าขั้นฐาน คือ เครื่องจักร วัสดุโลหะ พลาสติก และเคมีภัณฑ์ ซึ่งเป็นรากฐานที่แท้จริงของระบบอุตสาหกรรม และเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดมลพิษอันตรายที่ซับซ้อนมากขึ้น เช่น สารโลหะหนัก สารก่อมะเร็งและกากสารอันตราย ในปี พ.ศ. 2531 รัฐจึงได้ก่อสร้างศูนย์บริการกำจัดกากอุตสาหกรรมที่แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร เพื่อให้บริการบำบัดน้ำเสียจากโรงงานประเภทสิ่งทอ ฟอกย้อมและชุบโลหะ ซึ่งมีสารโลหะหนักปะปน ในปี พ.ศ. 2535 รัฐได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 เพื่อให้มีบทกำหนดโทษผู้กระทำผิดที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

การมุ่งเน้นพัฒนาด้านอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่องดังกล่าว ทำให้จำนวนโรงงานได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังจะเห็นได้จากสถิติจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่เพิ่มสูงขึ้นจากจำนวน 630 โรงในปี พ.ศ. 2512 เป็นจำนวน 51,000 โรง ในปี พ.ศ. 2532 และจำนวน 159,900 โรง ในปี พ.ศ.2549 (กองควบคุมโรงงาน, 2549 : 1) สำหรับในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศประสบปัญหาสภาพเศรษฐกิจถดถอย ทำให้โรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมากแจ้งยกเลิกการ

ประกอบกิจการ แต่ก็พบว่าสถิติโรงงานยังคงเพิ่มสูงขึ้น และคาดว่าจำนวนโรงงานจะยังคงเพิ่มสูงขึ้นต่อไปในอนาคตเมื่อมีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น ปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาก็คือ ปัญหามลพิษต่างๆ ทั้งมลพิษทางน้ำ อากาศ และกากของเสียอันตราย ส่งผลให้สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง เนื่องจากในปัจจุบันยังไม่มีเทคโนโลยีของกระบวนการผลิตใดที่สามารถเปลี่ยนแปลง วัตถุดิบให้เป็นผลผลิตที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งหมดโดยไม่มีของเสีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากขาดมาตรการจัดการที่ดีของเสียซึ่งเป็นผลพลอยได้จากกระบวนการผลิต ก็จะทำให้ทวีความรุนแรง ในการสร้างปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชน ดังภาพข้างล่างต่อไปนี้

ภาพที่ 1.1 แสดงผลกระทบของภาวะมลพิษต่อประชาชน

ที่มา : นาท ดันทวิรุฬห์ และพูนทรัพย์ สมุทรสาคร, 2528 : 29

ภาวะมลพิษอุตสาหกรรมจะส่งผลกระทบทั้งในด้านสุขภาพอนามัยของประชาชน สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ เนื่องจากเมื่อมลพิษปนเปื้อนสิ่งแวดล้อมก็จะกระจายในอากาศ แหล่งน้ำ ผิวดิน น้ำบาดาล ทำให้พืชและสัตว์ต่างๆ ปนเปื้อนสารมลพิษ ส่งผลให้การเจริญเติบโตหยุดชะงักลง หรือมีการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม หรือตาย ทำให้สูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ส่วนพืชและสัตว์ที่สามารถปรับตัวได้ก็จะสะสมสารพิษ เมื่อมนุษย์มีโอกาสดัมผัส หรือกินพืชและสัตว์ดังกล่าวตามห่วงโซ่อาหาร ก็จะทำให้มีการสะสมหรือตกค้างในร่างกายเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย หากได้รับปริมาณน้อยจะทำให้เกิดโรคร้ายต่างๆ ตามมาในภายหลัง เช่น โรคมะเร็ง โรคระบบประสาท และการกลายพันธุ์ แต่หากมีปริมาณมากจะทำให้เกิดอันตรายอย่างเฉียบพลัน เช่น โรคมินา มาตะ จากพิษของสารปรอท โรคอิไตจากพิษของแคดเมียมที่เกิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่น การเกิดโรคผิวหนังดำเป็นจุดๆ เนื่องจากการแพร่กระจายของสารหนูในแหล่งน้ำ

และป้อนน้ำกินที่จังหวัดนครราชสีมา หรือกรณีครูและนักเรียนโรงเรียนมาตาพุดพันพิทยาคาร เจ็บป่วย เนื่องจากการรั่วไหลของมลพิษทางอากาศจากโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ ในนิคม อุตสาหกรรมมาตาพุด จังหวัดระยอง เป็นต้น การประกอบกิจการอุตสาหกรรมที่ไม่ได้คำนึงถึง การจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี จึงมักก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างโรงงานอุตสาหกรรมที่ก่อ มลพิษ และประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนเสมอ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาอุตสาหกรรม สามารถจำแนกได้ดังนี้

1. ปัญหาน้ำเสีย (Water Pollution) น้ำที่ออกจากกรรมวิธีการผลิตที่เรียกว่า “น้ำทิ้ง”

หากปล่อยสู่สภาพแวดล้อมโดยปราศจากการบำบัดที่ถูกต้อง จะก่อให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสีย และน้ำ เป็นพิษอันเนื่องมาจากการปนเปื้อนโลหะหนักต่างๆ โรงงานอุตสาหกรรมที่มีปัญหาน้ำทิ้ง ได้แก่ โรงงานน้ำตาล โรงฟอกหนัง โรงงานแปรรูปอาหาร ฯลฯ

2. ปัญหามลพิษทางอากาศ (Air Pollution) หรืออากาศเสีย ส่วนมากเกิดจากโรงงาน อุตสาหกรรมที่มีกรรมวิธีการผลิตที่ก่อให้เกิด เขม่า ฝุ่น ก๊าซพิษ และไอสารเป็นพิษต่างๆ โดย จำแนกประเภทของสารมลพิษได้ตามสถานภาพ ส่วนประกอบทางเคมี หรือลักษณะการเกิด ดังนี้ (วิจิตรา จงวิศาล, 2529 : 101)

2.1 จำแนกตามสถานภาพ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

2.1.1 อนุภาคหรือฝุ่นละออง (Particulate Matter) ซึ่งรวมฝุ่น หมอก ละอองน้ำ ควัน ซึ่งมีขนาดต่างกัน

2.1.2 ก๊าซและไอระเหย (Gases and Vapors) ได้แก่ ก๊าซและ สารอื่นๆ ที่มีจุดเดือดต่ำกว่า 200 องศา เซนติเกรด เช่น สารประกอบของซัลเฟอร์ ไนโตรเจน คาร์บอน ฮาโลเจน และคาร์บอนมอนอกไซด์

2.2 จำแนกตามส่วนประกอบทางเคมี แบ่งเป็นสารอินทรีย์ (Organic) ได้แก่สารประกอบไฮโดรคาร์บอน และสารอนินทรีย์ (Inorganic) ได้แก่ ออกไซด์ของ S และ N , HCl , Cl₂ , NH₃ , HF₄ , H₂S

2.3 จำแนกตามลักษณะการเกิด แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

2.3.1 สารปฐมภูมิ (Primary Pollutants) เป็นสารมลพิษที่เกิด จากแหล่งกำเนิดโดยตรง เช่น ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ คาร์บอนมอนอกไซด์

2.3.2 สารทุติยภูมิ (Secondary Pollutants) เป็นสารมลพิษที่ เกิดจากปฏิกิริยาเคมีของสารปฐมภูมิ และสารประกอบของบรรยากาศ เช่น โอโซน

โรงงานอุตสาหกรรมที่มีปัญหาอากาศเสีย ได้แก่ โรงงานผลิตภัณฑ์เคมี โรงงานผลิตยาฆ่าแมลง โรงงานปูนซีเมนต์ ฯลฯ นอกจากนี้ ยังมีโรงงานที่มีปัญหาเรื่องกลิ่น เช่น โรงงานปลาป่น โรงงานโม่บดกระดูกสัตว์ โรงกลั่นน้ำมัน ฯลฯ

3. ปัญหาการก่อกองเสียอันตราย (Hazardous Waste) กรรมวิธีการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรมบางประเภทจะมีของเสียออกมาในลักษณะของแข็งมีสารโลหะหนักเจือปนโดยพบว่ามีกากของเสียอันตรายที่เกิดจากภาคอุตสาหกรรมรวมทั้งอุตสาหกรรมการผลิต เหมืองแร่ ถลุงแร่ และบริการ สูงถึงร้อยละ 90 ของปริมาณของเสียที่เกิดจากแหล่งต่างๆ ในประเทศ (สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม, 2539 : 7) โรงงานอุตสาหกรรมที่มีปัญหาการก่อกองเสีย เช่น โรงงานสกัดน้ำมันรำจะมีกากเป็นของเสีย โรงงานชุบโลหะจะมีน้ำเสียที่มีสารโลหะเจือปน เช่น ทองแดง โครเมียม นิเกิล ปรอท

4. ปัญหาเสียงรบกวน (Noise Pollution) ปัญหาเรื่องเสียงที่เกิดจากการประกอบกิจการอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่เกิดจากเสียงดังจากการทำงานของเครื่องจักร เช่น โรงงานทอผ้า โรงงานปั๊มโลหะ โรงงานเคาะขัดแต่งโลหะ ฯลฯ

ผลกระทบที่เกิดจากปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาอุตสาหกรรม

1. ผลกระทบที่เกิดจากปัญหาน้ำเสีย น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมมีค่าความสกปรกสูง และปริมาณมาก หากปล่อยสู่แหล่งน้ำธรรมชาติโดยไม่ผ่านการบำบัด จะทำให้แม่น้ำลำคลองเน่าเสีย เช่น กรณีแม่น้ำพองเน่าเสีย อันเนื่องมาจากโรงงานกระดาษ ซึ่งสร้างความเสียหายแก่สัตว์น้ำประชาชนผู้อาศัยน้ำสำหรับอุปโภคและบริโภค นอกจากนี้หากน้ำเสียดังกล่าวมีสารโลหะหนักเจือปนก็จะเกิดการสะสมของสารโลหะหนักในวงจรอาหารของสิ่งมีชีวิต ทำให้วงจรชีวิตของสัตว์น้ำเปลี่ยนแปลง เกิดภาวะความเครียด มีการเปลี่ยนแปลงทางสรีระ และพันธุกรรม สัตว์น้ำที่อ่อนแอจะสูญเสียพันธุ์ความหลากหลายจะลดลง ส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่และสายใยอาหาร (Food Chain and Food Web) รวมทั้งก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพมนุษย์

2. ผลกระทบที่เกิดจากปัญหาอากาศเสีย อากาศเสียจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของคนและสัตว์ ทำลายพืช ทำให้โบราณสถานโบราณวัตถุ และสิ่งก่อสร้างต่างๆ เสียหาย บดบังแสงอาทิตย์ ทำให้เกิดหมอก ลดระยะการมองเห็น เกิดฝนกรด ฯลฯ สภาพอันตรายจากอากาศเสียจะรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของสารต่างๆ ในอากาศเสีย ระยะเวลา และปริมาณความเข้มข้นที่ได้รับ เช่น การดูดซึมของก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ในระบบทางเดินหายใจ จะทำให้เกิดโรคหลอดลมอักเสบเรื้อรัง ส่วนก๊าซไนโตรเจนออกไซด์จะส่งผลให้เกิดมะเร็งในปอด เป็นต้น

3. ผลกระทบที่เกิดจากปัญหาอากาศของเสียอันตราย การกำจัดของเสียอันตรายที่ต้องจะใช้วิธีเผาหรือฝังอย่างถูกหลักวิชาการ แต่มีบางโรงงานแอบทิ้งปะปนกับขยะชุมชนหรือแอบทิ้งในคูคลองแม่น้ำต่างๆ ส่งผลให้แหล่งน้ำต่างๆ สกปรก และกลายเป็นแหล่งสะสมสารพิษ ที่กล่าวกันว่าเป็น “ภัยมืด” ทำอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตต่างๆ ตามห่วงโซ่อาหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งมลพิษจำพวกสารโลหะหนัก เช่นปรอท แคดเมียม ตะกั่ว ฯลฯ เมื่อเข้าสู่วงจรอาหารจะเกิดการสะสมในเนื้อเยื่อของสัตว์ และเกิดการเพิ่มขยายทางชีวภาพ (biological Magnification) ซึ่งจะทวีความเป็นพิษต่อสิ่งมีชีวิตที่ได้รับสารนั้นๆ เข้าสู่ร่างกาย

4. ผลกระทบที่เกิดจากปัญหาเรื่องเสียง ส่วนใหญ่ทำให้เกิดความรำคาญ เพราะเสียงดัง จะทำให้รบกวนการทำงาน และการพักผ่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมีเสียงดังเกินปกติ และได้รับเป็นเวลานานติดต่อกันอาจจะทำให้หูตึงหรือสูญเสียการได้ยิน

5. ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสุขภาพจิต ผลกระทบต่อสุขภาพจิตประเมินค่าได้ยาก เพราะสภาพจิตหรือความต้านทานทางด้านจิตใจของแต่ละคนไม่เท่ากัน อย่างไรก็ตามเมื่อปัญหาจากอุตสาหกรรมส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตแล้ว จะเกิดผลที่ตามมาคือ การลดลงของประสิทธิภาพการทำงาน และหากได้รับผลกระทบเป็นเวลานานก็อาจจะทำให้สุขภาพจิตเสื่อมโทรม จนกระทั่งเป็นสาเหตุให้เกิดโรคจิตได้

ปัญหาสิ่งแวดล้อม และปัญหามลพิษกำลังเป็นที่สนใจของประชากรหลักทั่วไป ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมีสาเหตุมากมายหลายประการด้วยกัน โรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมดังกล่าวขึ้น ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจนแก้ไขไม่ได้ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนการบริหารจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม โรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ ขึ้นซึ่งในขั้นตอนดังกล่าว จะต้องทำการศึกษา และสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปริมาณ ความสกปรกของน้ำเสีย และของเสียจากขั้นตอนการผลิตแต่ละส่วน และน้ำเสีรวมจากการผลิตทั้งโรงงาน เพื่อจะได้ทราบถึงจุดที่ควรปรับปรุง แก้ไขหรือหาทางจัดการลดประมาณของเสีย ซึ่งการจัดการสิ่งแวดล้อมนั้นจะเป็นการช่วยป้องกันปัญหามลพิษ (Pollution Prevention) ที่แหล่งกำเนิดและช่วยลดค่าใช้จ่ายของการบำบัดที่ปลายทาง (End of Pipe) ขณะเดียวกันยังช่วยรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

อุตสาหกรรมการผลิตบุหรี่ เป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน หากขาดการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีจะก่อให้เกิดปัญหามลพิษในหลายๆ ด้าน อาทิเช่น ในด้านมลพิษทางอากาศซึ่งจะก่อให้เกิดก๊าซต่างๆ เช่น SO₂ NH₃ และอนุภาคฝุ่นใน ด้านมลภาวะทางน้ำอุตสาหกรรมที่จะปล่อยทิ้งนอกจากนั้นยังมีปัญหามลพิษ อันเนื่องมาจากกลิ่น และ

ของเสีย (Solid wastes) เช่นเศษก้านใบยา และฝุ่นผงใบยาซึ่งมีจำนวนมากอีกด้วย ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องของสถานที่กำจัด และทำลาย

ปัจจุบันโรงงานยาสูบเป็นรัฐวิสาหกิจหนึ่ง ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อม เนื่องจากที่ตั้งของโรงงานอยู่ท่ามกลางชุมชนใจกลางเมือง และมีผลกระทบในเรื่องสิ่งแวดล้อมต่อชุมชน สาเหตุและปัญหาดังกล่าวผู้ศึกษาสนใจศึกษาปัญหาของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงงานยาสูบ และแนวทางในการวางแผนการปรับปรุง และพัฒนาการเพื่อการแก้ไขหรือลดปัญหามลพิษ และลดปริมาณของเสียลงให้ได้มากที่สุด เพื่อให้การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงงานยาสูบในกระบวนการผลิตบุหรี่ ที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 2.1 เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดจากกระบวนการผลิตบุหรี่ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- 2.2 เพื่อศึกษาการบริหารจัดการของเสีย ที่เกิดจากผลิตบุหรี่ของโรงงานยาสูบในปัจจุบัน
- 2.3 เพื่อวิเคราะห์เสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการของเสียดำเนินการโดยให้ เป็นไปตามกฎหมาย ข้อกำหนด และมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

3. ขอบเขตการศึกษา

- 3.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและ หลักการเกี่ยวกับการจัดการ การพัฒนาที่ยั่งยืนรวมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลจากการพัฒนาอุตสาหกรรม เช่น การใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ มาตรฐาน ISO 14000 และเทคโนโลยีสะอาด
- 3.2 ศึกษาแนวคิดและวิเคราะห์แนวทางการดำเนินงานการบริหารจัดการ จะศึกษาในส่วนของหน่วยงาน บุคลากร ด้านสิ่งแวดล้อมของโรงงานยาสูบ ทั้งด้าน แนวนโยบาย และทางการบำบัดของเสีย การดำเนินงานตามมาตรการของรัฐที่กำหนด การส่งเสริมธุรกิจชุมชน รวมทั้งปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในการดำเนินงาน
- 3.3 การบริหารจัดการของเสีย จากกระบวนการผลิตของกองอาคารสถานที่

4. วิธีการวิจัย และวิเคราะห์

ระเบียบวิธีวิจัยที่ผู้ศึกษาเลือกใช้เป็นเชิงคุณภาพศึกษาโดยวิธีการบรรยายเชิงพรรณนา Descriptive Method โดยใช้เครื่องมือ (Tools) มีหลายวิธีคือ

1. การรวบรวม และวิเคราะห์เอกสารโดยใช้ข้อมูลจากโรงงานยาสูบ และจากทางหนังสือวรรณกรรม งานวิจัย และอินเทอร์เน็ต
2. การสัมภาษณ์ เชิงลึก เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมของโรงงานยาสูบ การบำบัดของเสีย รวมทั้งปัญหา และอุปสรรคโดยการสัมภาษณ์หัวหน้ากอง เจ้าหน้าที่ของกอง อาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม กองอาคารและสถานที่ กองซ่อมบำรุงรักษาฝ่ายวิศวกรรมฯ ของโรงงานยาสูบ

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้

- 5.1 ในเรื่องการทำให้กระบวนการผลิตมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลที่ดีขึ้น และเป็นการลดปริมาณของเสียจากมลภาวะทางสิ่งแวดล้อมจากกระบวนการผลิต
- 5.2 ในเรื่องการดำเนินงาน และการติดตาม การตรวจสอบ และพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย และมาตรฐาน
- 5.3 เพื่อมุ่งเน้นการป้องกัน และควบคุมปัญหามลพิษ ที่จะเกิดจากกิจกรรมทุกชนิดของการปฏิบัติงาน เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน

6. กรอบแนวคิด และทฤษฎี

แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยในเรื่องการจัดการของเสียจากกระบวนการผลิตของโรงงานยาสูบ ศึกษาเฉพาะกรณีการปฏิบัติของกระบวนการผลิตยาเส้น ของโรงงานยาสูบ ศึกษาข้อมูลของโรงงานยาสูบในเรื่องกระบวนการผลิตและการบริหารจัดการของเสีย ขั้นตอนในการจัดการของเสียของโรงงานยาสูบ การกำหนดเจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และของเสียโรงงาน ในเรื่องกฎหมายสิ่งแวดล้อม กฎกระทรวง ข้อกำหนดมาตรฐาน และประกาศของราชการที่ผลใช้บังคับกับโรงงานเช่น พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ.2535 พ.ร.บ.วัตถุอันตราย พ.ศ.2535 การสาธารณสุข 2535 และมลพิษต่างๆ เป็นต้น และการนำในเรื่องหลักการ 4R มาใช้ (Four R Principle) ได้แก่การ

1. ลด (Reduce)
2. ใช้อีก (Re use)
3. หมุนเวียนมาใช้ใหม่ (Recycle)

4. เติม (Refill)

ซึ่งเป็นหลักการที่สำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อม และใช้เทคโนโลยีปลอดมลพิษที่เหมาะสมเพื่อผลิตภัณฑ์ และสิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งจะส่งผลดีให้กับสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภค และผู้ผลิตไปพร้อมกันด้วย และการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปอย่างมาตรฐาน และถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อเป็นหลักการ การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในการทำงานที่ดีในอนาคตต่อไป.